

Revisorerna i Trollhättans Stad

Till

Fullmäktige i Trollhättans Stad

Bilaga till revisionsberättelse - Redogörelse för revision år 2024

Nedan redogörs för revisionens granskningsinsatser under 2024. Redogörelsen är en sammanfattning. De fullständiga rapporterna har redovisats löpande till kommunfullmäktige och finns att läsa på www.trollhattan.se/startside/kommun-och-politik/kommunens-organisation/revisorer/.

Fördjupade granskningar med utgångspunkt i revisionens riskanalys

Granskning av samverkan i arbetet för att motverka socialt utanförskap bland unga

Granskningen visade att arbetsmarknads- och socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden och utbildningsnämnden delvis bedriver ett strukturerat och samordnat arbete för att bryta socialt utanförskap hos unga.

I granskningen framkom att staden under de senaste åren har stärkt och utvecklat sitt arbete för att motverka socialt utanförskap bland unga. Flera olika insatser görs och till stor del används beprövade nationella metoder och arbetssätt. Samverkan sker mellan berörda förvaltningar och myndigheter. Det finns dock utrymme att konkretisera dessa samverkansformer och skapa en samlad helhetsbild över arbetet.

Vidare visade granskningen att förebyggande arbete i vissa fall bedrivs med tillfälliga medel, vilket medför risker kopplat till otillräcklig styrning och långsiktighet. Förvaltningarna har också till viss del olika förväntansbild på varandras arbete och av varandras uppdrag. Detta skapar otydlighet i roller och ansvar.

Slutligen visade granskningen att nämnderna har säkerställt en uppföljning och analys som visar vilka insatser som är verkningsfulla för att minska utanförskapet. Däremot sker uppföljning främst nämndvis och inte övergripande över hela staden.

Ett antal rekommendationer lämnades till arbetsmarknads- och socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden och utbildningsnämnden.

Granskning av interna kontroller kopplade till risken för välfärdsbrott med fokus på leverantörer i projekt

Granskningen visade att kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag, Kraftstaden Fastigheter AB och Trollhättan Energi AB delvis har säkerställt en ändamålsenlig intern kontroll avseende leverantörer i projekt.

I granskningen framkom att granskningsobjekten i viss utsträckning genomför bakgrundskontroller av leverantörer. Däremot finns brister i omfattningen av dessa kontroller. Kontrollerna kan utvecklas med exempelvis kontroll av domar, företrädare, verklig huvudman och av Svensk Handels Varningslista.

Utifrån granskningen konstaterades även en avsaknad av kontroll av underleverantörer, både innan och under pågående projekt. Information om tillgänglig visseblåsarkanal delas inte med leverantörer och underleverantörer.

Rutiner kopplat till inköp och upphandling skiljer sig åt i de olika granskningsobjekten. Granskningen pekar därför på behov av tydligare riktlinjer för att säkerställa gemensamma rutiner och arbetssätt, särskilt när leverantörer till projekt identifieras och väljs.

Ett antal rekommendationer lämnades till kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag, Kraftstaden Fastigheter AB och Trollhättan Energi AB.

Granskning av uppföljning av köpta platser

Granskningen visade att arbetsmarknads- och socialnämnden samt omsorgsnämnden inte har säkerställt tillräcklig kontroll och uppföljning av köpta platser. De har heller inte säkerställt en tillräcklig kontroll för att motverka, upptäcka och förhindra välfärdsbrott kopplat till upphandling av köpta platser.

I granskningen framkom att varken arbetsmarknads- och socialnämnden eller omsorgsnämnden genomför någon riskanalys avseende risk för välfärdsbrottslighet i samband med direktupphandling av köpta platser. Riktlinjer saknas både för genomförande av bakgrundskontroller i samband med upphandling och för uppföljning av leverantörer under avtalstidens gång.

Granskningen visade att det i arbetsmarknads- och socialnämndens fall sker avrop genom centralt upphandlade avtal i Adda inköpscentral. Det sker dock inga kontroller av om huruvida Adda har genomfört avtals- och leverantörsuppföljning.

Vidare visade granskningen att stadens styrning kopplat till uppföljning av köpta platser är otydlig. Styrdokument för uppföljning av externa utförare exkluderar bland annat HVB-hem, assistansbolag och andra privata boendeformer.

Ett antal rekommendationer lämnades till arbetsmarknads- och socialnämnden samt omsorgsnämnden. Mot bakgrund av iakttagelser i granskningen skickade revisionen också en skrivelse till kommunstyrelsen.

Uppföljande granskning av 2022 års fördjupade granskningar

Under året har rekommendationerna från följande granskningar genomförda 2022 följts upp:

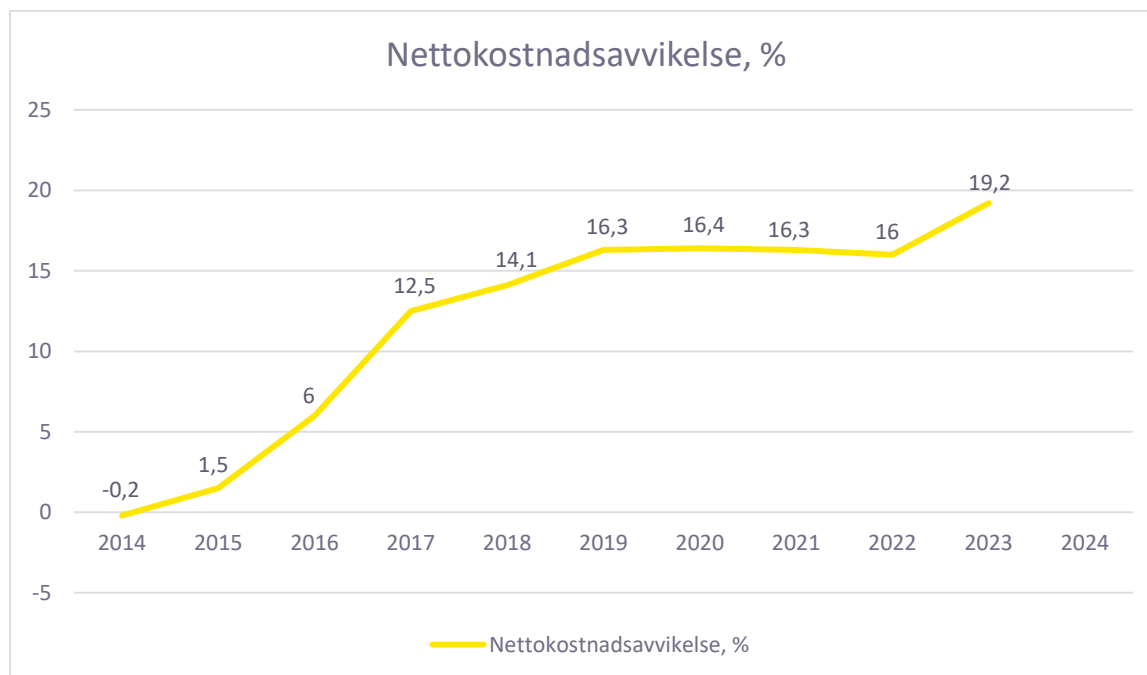
- Granskning av ägarstyrning av kommunala bolag
- Granskning av effektivitet och ekonomistyrning inom äldreomsorgen

- Granskning av interna kontroller kopplade till risken för oegentligheter samt kommunens visselblåsarfunktioner

Den uppföljande granskningen visade att kommunstyrelsen, omsorgsnämnden samt de aktuella kommunala bolagen vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån 20 av de totalt 39 rekommendationer som lämnats i de tre granskningar som revisionen genomförde under 2022. 13 av de 19 kvarstående rekommendationerna bedöms vara delvis beaktade, medan resterande sex rekommendationer bedöms inte ha omhändertagits. Vad gällde granskning av ägarstyrning av kommunala bolag kvarstod tre av fyra rekommendationer vilka bedöms vara delvis beaktade. Vad gällde granskning av interna kontroller kopplade till risken för oegentligheter samt kommunens visselblåsarfunktioner kvarstod 13 av 31 rekommendationer, varav sju bedöms vara delvis omhändertagna och sex inte omhändertagna. Inom ramen för uppföljning av granskning av effektivitet och ekonomistyrning inom äldreomsorgen kvarstod tre av fyra rekommendationer vilka bedöms vara delvis beaktade. I tillägg till den uppföljande granskningen av effektivitet och ekonomistyrning inom äldreomsorgen genomförde revisionen under 2024 en utökad uppföljning vilken presenteras i nästkommande avsnitt.

Utökad uppföljning av nettokostnadsavvikelsen inom äldreomsorgen

Den utökade uppföljningen av effektivitet och ekonomistyrning inom äldreomsorgen fokuserade på omsorgsnämndens kostnadsläge. Revisionen har vid flera tillfällen sedan 2018 granskat samt lyft kritik mot omsorgsnämnden mot bakgrund av bristande ekonomistyrning och effektivitet inom äldreomsorgen, särskilt hemtjänsten. Nettokostnadsavvikelsen inom äldreomsorgen har ökat under nio år i följd. År 2014 motsvarade nettokostnaderna referenskostnaden, det vill säga avvikelsen var 0 procent. Vid den senast tillgängliga mätningen, det vill säga 2023, var nettokostnadsavvikelsen 19,2 procent. Det innebär att äldreomsorgen bedrivs 19,2 procent dyrare, motsvarande 136 mnkr, än vad som kan förväntas givet Trollhättans strukturella förutsättningar.

Den utökade uppföljningen visade att omsorgsnämnden delvis har vidtagit åtgärder för att öka effektiviteten och sänka kostnader inom hemtjänsten, men att det finns ett fortsatt behov av att intensivifiera detta arbete. Nämnden bedömdes inte tydligt styra för att sänka kostnaderna inom hemtjänsten. I stället bedöms nämndens styrning snarare ha fördröjt arbetet. Förändringsarbetet bedömdes gå långsamt och vidtagna åtgärder har endast i begränsad utsträckning tagit sikte på grundorsaken till det höga kostnadsläget, det vill säga personalkostnader inom hemtjänsten.

Granskningen visade att de åtgärder för att sänka kostnaderna som har vidtagits bland annat omfattar förändringar i budgetarbetet som syftar till att förbättra ekonomistyrning och förenkla för enhetschefer att följa upp sin budget och sänka hemtjänstens totala kostnader. Det har även gjorts en översyn av schablontider och av brukare med många timmar hemtjänst. Prognosen indikerar en lägre kostnad för hemtjänsten under 2024 och en sänkt nettokostnadsavvikelse. Det går dock inte med säkerhet att bedöma effekten dessa förändringar kommer att ha på nettokostnadsavvikelsen. Revisionen har under året fört dialog med nämnden med anledning av detta.

Årlig granskning

Grundläggande granskning 2024

Granskningen visade att kommunstyrelsen och nämnderna i huvudsak har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges riktlinjer. Det bedömdes finnas utvecklingsområden i hur styrelse och nämnder beskriver hur fullmäktiges mål ska följas upp. Vidare har samhällsbyggnadsnämnden inte antagit en budget och verksamhetsplan med mål i

enlighet med styrmodellen. Samhällsbyggnadsnämnden har inte heller beskrivit hur beslutade mål ska följas upp

Styrelse och nämnder bedömdes i huvudsak ha säkerställt att uppföljning och rapportering sker i enlighet med kommunens styrmodell. Nämnderna redovisar uppföljning av prognos för måluppfyllnad per april, augusti och helår. Vi noterade att arbetsmarknads- och socialnämnden samt utbildningsnämnden redovisar ett underskott per 2024.

Slutligen visade granskningen att styrelse och nämnder i allt väsentligt har säkerställt en intern kontroll i enlighet med kraven i kommunens styrmodell.

Granskning av delårsbokslut 2024

Den översiktliga granskningen av delårsrapporten per augusti 2024 visade att delårsresultatet var förenligt med vad fullmäktige bestämt, med undantag för de finansiella målen ”nettoinvesteringar ska finansieras med egna medel” samt ”soliditeten ska hållas oförändrad eller öka”. Med anledning av att endast ett av tre finansiella mål uppnått under delåret gjorde kommunstyrelsen bedömningen att kommunens verksamhet inte bedrivits enligt god ekonomisk hushållning. Kommunen planerade att nyttja resultatutjämningsreserven, till följd av en ekonomi som inte är i balans.

Revisionen bedömde att kommunen efterlever kraven på redovisning och beräkning av balanskravsresultatet, men att kommunens verksamhet inte bedrivits enligt god ekonomisk hushållning samt att kommunen inte förväntas efterleva kommunallagens krav på en ekonomi i balans.

Med undantag för kommunens redovisning av leasing visade det sakkunniga biträdets granskning av räkenskaperna att delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter i allt väsentligt var upprättade i enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning.

Löpande granskning 2024

Som en del av årets redovisningsrevision har en löpande granskning av intern kontroll genomförts. Granskningen omfattade följande processer; bokslutsprocessen, IT-processen, löneprocessen, anläggningsrutinen, exploateringsprocessen, inköp och bankutbetalningar, intäktprocessen samt processen för att redovisa moms, skatter och avgifter.

I granskningen bedömdes rutinerna fungera tillfredsställande, utan förslag till förbättringar. Även tidigare års rekommendationer bedömdes omhändertagna.

Bokslutsgranskning 2024

Bokslutsgranskningen omfattar stadens årsredovisnings resultat- och balansräkningar med nothänvisningar, kassaflödesanalyser, driftsredovisning och investeringsredovisning. Revisionen har utförts enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision.

Den samlade bedömningen i granskningen är att årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Reservation lämnas för hanteringen av lokalhyresavtal, som inte redovisats som finansiell leasing, trots att de bör klassificeras som det. En omklassificering till finansiell leasing innebär att balansomslutningen påverkas genom att anläggningstillgång respektive långfristig skuld redovisas för berörda leasingobjekt. Denna effekt bedömer vi kunna bli väsentlig för kommunens balansräkning.

Vi bedömde också att utfallen i årsredovisningen delvis är förenliga med fullmäktiges finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Vår samlade bedömning var att kommunen inte uppnår god ekonomisk hushållning 2024.

Lekmannarevision av de kommunala bolagen

Lekmannarevisorerna har under 2024 genomfört en grundläggande granskning i stadens kommunalt ägda bolag. Granskningen visade att bolagens styrelser och VD i stort säkerställt att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt sätt. Verksamheterna bedöms även från ekonomisk synpunkt bedrivs på ett tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms i stort vara tillräcklig. Rekommendationer med förslag på förbättringar lämnades till Kraftstaden Fastigheter AB och Trollhättan Exploatering AB.

Övriga revisionsinsatser

Revisionen har under året inhämtat skriftliga svar från arbetsmarknads- och socialnämnden mot bakgrund av kostnadsökningen för köpta platser. Skriftliga svar har även inhämtats från kommunstyrelsen avseende stadens arbete med jämställdhet och att motverka diskriminering.

Revisionen har träffat representanter från kommunstyrelsens presidium och från serviceförvaltningen för att diskutera den granskning som genomfördes under 2023 och kommunstyrelsens svar på de rekommendationer som lämnades.